

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 72 korona Egész évre 84 korona
 Negyedévre . . . 18 korona Negyedévre 21 korona
 Egyszeri szám ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezsh-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok ösz- Előfizetések és hirdetések
 szállítására nem vállal felelősséget. kiadóhivatalos intéseinek

Budapest megszállásának ideje még bizonytalan.

A szénhiány akadályozza a megszálló csapatok szállítását.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) A francia és angol hadosztályok érkezésére nézve egészen bizonyos tudomást ez ideig nem lehetett szerezni. Tegnap kellett volna ide indulnia az első vonat turnusnak, de mindeddig nincs kilátás arra, hogy a tíz napon át, naponta hat vonat számára szükséges szénmennyiséget az államvasutak be tudják szerezni.

A francia hadosztálynak reggelre kellene Budapestre érkeznie, de kétségbe vonják illetékes helyen is, hogy a holnapi nap folyamán ezen csapatok elindulhatnak-e Ujvidékről. Egy ujvidéki jelentés szerint ugyan a francia csapatok első katonái már elindultak Ujvidékről és holnap 8 órakor fognak megérkezni Budapestre. Ezt a hírt azonban fenntartással kell fogadni, mert a szerbek lehetetlenné tették a Szabadkán levő katonai vonalparancsnokság működését.

A pártok munkában.

Amint a forradalom hullámai látszólag elültek, azonnal megkezdtek a különböző politikai pártok a toborzást. Ez ellen nem lehet senkinek sem kifogása.

A régi közjogi politikai irányzatok meghaltak, a régi pártokhoz tartozók kimaradtak, természetes tehát, hogy mindenki, aki már tartozott valamelyik feloszlott, megszűnt táborhoz és most elhagyatottan áll, vagy aki eddig nem mert meggyőződését követni és közömbösséget színlelt — most beakar illeszkedni valamelyik politikai keretbe, még pedig abba, amelyikről gondolja, hogy jobban megvédi majd a jövő harciban érdekeit.

Ez a polgárságra, az egyénre vonatkozik. Mindenki ott helyezkedik el, ahová meggyőződése vezeti.

Ezzel szemben azonban azt tapasztaljuk, hogy a polgárság nem a maga jószántából, hanem a különböző pártok erős propagandájának a nyomása alatt cselekszik. Minden nap van legalább öt-hat gyűlés. A társadalom minden osztálya helyzetének javítását akarja elérni, de a gyűléseken mindig megjelenik a két legnagyobb hévvel szervezkedő párt egy-két kiküldöttje, akik versenyt szónokolva igyekeznek megnyerni a maguk részére a gyűlésező csoportot.

Ezen sem lehet csodálkozni, így volt ez a múltban is. Mi csak azt nem tartjuk helyesnek, hogy a két legerősebb mai párt, a szociáldemokrata és a polgári radikális párt versenyre kelve egymással arra törekszik, hogy minél

nagyobb tömeget gyűjtsön a táborába.

Helytelen ez azért, mert a polgárság legnagyobb része — kivéve a két párt régi tagjait — egyáltalában nem lehet tisztában sem a szociáldemokrata, sem pedig a radikális párt céljaival, lényegével, semmijével sem. Kapnak egy nagy massa, régi kérdéseken rágódó, tájékozatlan embert, akinek az elvűségében, kitartásában megbizni nem lehet. Mert ahhoz, hogy valaki magáévá tegyen egy politikai elvet, hogy vérré váljék benne a párt minden célja, eszköze, gondolata, egész tendenciája, — ahhoz nagy erő és nagy kitartás kell.

Különösen a szociáldemokrata elvek kívánnak igen komoly és beható, hosszantartó tanulmányt. Enélkül senki sem lehet meggyőződéses szocialista. Ezt nem mi, hanem maguk a szociáldemokrata párt vezetői mondják, akik mindig nagyon vigyáztak arra, hogy oda nem való, esetleg a párt egységét megbontó elemek ne kerüljenek be a pártba.

Ne feledjük, hogy a szociális eszmék megvalósításáért küzd a keresztényszocialista párt is, azzal a különbséggel, hogy ez utóbbi párt a szociális világregd legszilárdabb alapját a vallásban ismeri fel s nemhogy gyűlöletet hirdetne a vallás ellen, hanem a vallásszabadság feltétlen oltalmazója.

A polgárság nagy része azonban könnyen befolyásolható. Könnyen csatlakozik. De mit csinálnak majd a pártok és az újonnan belépett tagok, ha

egyszer annak a tudatára ébrednek, hogy tulajdonképpen nem egy uton járnak. A polgárság megcsalva érzi majd magát, a pártok pedig megbomlanak a tömeges elvűtlenség következtében.

Ezért kell, hogy óvatos legyen mind a két fél. Jól gondolja meg mindenki, mielőtt csatlakozik.

Türelem szükséges már azért is, mert bizonyos, hogy nem ez a két, most terjeszkedő politikai irányzat lesz az országban. Alakulni fognak új pártok, amelyeknek programja talán jobban megfelel majd egyes társadalmi osztályoknak, jobban fedi majd az eddig követett meggyőződéseket. Később lesz akkor felébredni, mikor már késő lesz.

Egyelőre csak felhívjuk a figyelmet a propagandára s arra kérünk mindenkit, ne siessen elhatározásával, ne kösse le magát külső befolyások hatása alatt olyan pártokhoz, amelyekhez lelke nem viszi, amelyeknek programját a maga teljes egészében magáévá úgy sem tenné. Magyarországon nem minden polgárember radikális és nem minden munkás szociáldemokrata. A polgári haladás és a tiszta szociális eszmék megvalósításához éppen nem szükséges pont ehhez a két párthoz csatlakozni.

Alakulóban vannak más pártszervezetek is, amelyek rövidesen a nyilvánosság elé lépnek. A nagy propaganda, melyet a radikálisok és szociáldemokraták kifejtenek, arra a majdnem kábultságnak nevezhető hangulatra számítanak, mely a közönség jó részét még most is eltölti. Nos hát a kábultság végít járja, az emberek ébrednek,

tanakodnak, közel a cselekvés ideje, az új alapokon rövidesen ki kell alakulni az egészséges pártkereteknek, a melyekben mindenki nem külső — mondjuk így: befolyások pressziója alatt, hanem lelkiismerete és meggyőződése szerint helyezkedhetik el.

Egyelőre ennyit.

Ne gondolja a közönség, hogy aki nem radikális és nem keresztényszocialista, az mind alszik a balfülén. Egészen közel van más pártalakulás is.

Addig ne kösse le a lelkét senki, akinek más a meggyőződése.

Városi szükség-bankók kibocsátása.

A városi tanácsból.

Nagyvárad város tanácsa tegnap két ízben is ülésezett: délelőtti és délután s mindkét alkalommal fontos ügyek felett tanácskoztak.

A délelőtti ülésen bemutatták a miniszter rendeletét, amelyben elrendeli, hogy a harctérről hazatérő katonák részére a zsoldot a városi pénztár fizesse ki, még pedig december 1-én. Akik csapattesteiknél, elbocsátásuk alkalmával 10 napi zsoldot felvettek, azok részére 30 napra 270 koronát, akik pedig nem kaptak csapattesteiknél zsoldot, 40 napra 360 koronát fizetnek.

A városi tanács behatóan foglalkozott a rendelettel s megállapította, hogy tekintettel a harctérről hazatérő katonák nagy számára, a zsold kifizetéséhez szükséges kisebb bankjegyek nem állanak rendelkezésre. Felmerült az az eszme, hogy nem lehetne-e és nem volna-e célszerű, ha a város szükség-bankókat nyomtatna, kisebb értékben.

Juricskay Barna tanácsos ellenzi ennek a tervnek a megvalósítását, mert a kereskedelemben nagy visszatetszést keltene a városi papírpénz kibocsátása.

Ezen aggályt a tanács tagjai is osztották s ezért abban állapodtak meg, hogy megkeresik az állami adóhivatalt és az Osztrák Magyar Bankot, hogy 2 millió korona összeget bocsásson a város rendelkezésére. Ha ez nem sikerül, az esetben újból tárgyalják a városi bankók kibocsátásának kérdését.

Kevés a szén.

A délutáni tanácsülésen a szénhiány folytán előállható veszedelem kérdését tárgyalták.

Közvetlen most még nincs szénhiány, de mert minden sürgetés, táviratozás dacára sem érkezik szén, már most keresni kell a módokat, hogy a szénhiány veszedelmét elkerüljük.

Pár nappal ezelőtt már foglalkoztunk ezzel a kérdéssel s rámutattunk, hogy végső szükségben oly irányú intézkedésekre van szükség, hogy a közelfekvő almanezői Menyhért bánya szénét biztosítsuk a városi üzemek: a villamosmű és a vízvezetési telep részére, mert ennél a két közüzemnél okozna a legnagyobb veszedelmet az üzem beszüntetése.

A tanács ezuttal ezzel a kérdéssel foglalkozott.

A szénkészletről Rimanóczy Béla villamos telep igazgató tett jelentést.

Rimler Károly polgármester véleménye szerint várják meg, míg mára dr. Ágoston Péter kormánybiztos, aki főleg a szénszállítás ügyében utazott a fővárosba, hazaérkezik s megtudjuk, hogy számíthat-e a közeli napokban a város szénre, amelyet már egy hét óta állandóan sürget a város. A Menyhért bánya igazgatója ma megjelent nála s kijelentette, hogy a bánya egész termékét leköti a városnak, de munkása egy sincs, mert a hadifoglyok és hadimunkások mind eltávoztak. A szén kitermeléséhez 20 munkást és ezek részére élelmet kér. Ez esetben naponként 2 vagon szén lehetne a városnak biztosítani. A Menyhért bánya szénét, a még meglévő aknaszénnel keverve, fel lehetne használni.

Dr. Thury László főügyész akként vélné a kérdést teljesen megoldhatónak, ha a Menyhért bányánál az üzemet a város venné kezébe.

Ezután Kószeghy József főmérnök részletes jelentést tett a vízmű üzeméről. A vízműnek két központi telepe van; a régi kisebb gőzüzemre, ez naponta 6—7 ezer köbméter vizet képes a városnak szolgáltatni, a többi vizet (naponként mintegy 12 000 köbmétert) a villamos árammal dolgozó nagyobb telep szolgáltatja. Tehát ha a vízmű nem kap a városi telepből áramot, csak napi 6—7 ezer köbméter vizet áll rendelkezésre. Ez esetben a vízmű nem tud elég vizet szolgáltatni.

Rimanóczy Béla számítása szerint, ha a villamos telep a vízműnek nem ad áramot, naponként 70 méterháza szénrel kevesebb lenne a villamos telep szénfogyasztása.

Rimler Károly polgármester szerint most az a legfontosabb kérdés, hogy honnan vegyenek szenet.

A tanács megbíta dr. Katz Bélát, hogy a Menyhért-bánya üzeméhez szükséges munkásokról gondoskodjék.

Biró Márk szerint a világitás korlátozását kell szigorúan keresztülvinni, hogy a közönség lássa, hogy baj van.

Rimanóczy Béla igazgató már intézkedett, hogy az utcai lámpáknak csak egy része égjen. Felmerült a villamos vasut, mint a legnagyobb áramfogyasztó, üzemének beszüntetése is. A vasutgazgatással folytatott tárgyalás során az igazgató azt a nyilatkozatot tette, hogy akként lehetne a villamos vasut forgalmát korlátozni, hogy naponként reggel 9 órától délután 4 óráig szünetlen a forgalom. Ez naponként 26 mázsa szénmegtakarítást eredményezne.

Ez ellen azonban többen felszólítottak, azt hangsúlyozván, hogy a déli órákban is nagy szüksége van a közönségnek, főleg a munkásoknak a villamosra.

Megbízták Kószeghy József főmérnököt és Rimanóczy Béla igazgatót, hogy számításokat tegyenek s ezek alapján határozzák majd a tanács.

Bontsák le a vársáncot.

Kószeghy József helyesnek vélné, ha a régi vársánc falát lebontatják s az ottan kikerülő erős ócska téglából felépítik a munkáslakásokat. E tárgyban egy bizottság ülésezett s az az indítványt alakította ki, hogy a sánc egy részének megbontásával tegy-

nek kísérletet, hogy a forró mészbe épített téglák a kibontás után használhatók legyenek. A vársánc lebontásával a vár környékének rendezése is megoldást nyerne. A kísérletezés költségeit a város viselné. Kérésük meg az állomásparancsnokságot, hogy lebontatható-e a vársánc.

Felhatalmazzák a főmérnököt, hogy a kísérletezést a város költségére eszközölje.

Az ülés végén dr. Grósz Menyhért felvetette az eszmet, hogy a forradalom emlékére egyes utcákat és tereket aktuális nevekkel cseréljenek fel.

Magyarország kálváriája

Elcsapják a magyar tisztviselőket.

Ujvidék, november 21. A szerb parancsnokság a város polgármesterét, főkapitányt, főkapitányhelyettesét, rendőrkapitányt, műszaki tanácsost, kórházi igazgató főorvost, kik mind magyarok, állásuktól felmentette, azzal a kifogással, hogy hivatalukat hanyagul látták el. E tisztviselők helyett szerb magyar állampolgárokat nevezett ki a parancsnokság s az új tisztviselők erősen türelmetlenek a magyar lakossággal szemben s általában pressziót gyakorolnak oly irányban, hogy Ujvidék s az egész Bácska csatoltassék Szerbiához. Már is hirdetik a városban, hogy minden magyarnak eskü alatt kell majd köteleznie magát, hogy szerb állampolgár akar lenni. A város több helyen a szerb katonaság fosztogatott.

Nagybecskerekén a vármegye közigazgatását Risic ezredes felhívására a szerb nemzeti tanács vette át. Az Osztrák-Magyar-Bank hárommillió koronáját lefoglalják. A nem szerb katonaköteleseket és a hűségesküvet lenni nem akaró tisztviselőket internálják. Alexi főlevéltarost letartóztatták.

Pancsován letartóztatták Nedeczky Jenő főispánt. A megye magyar tisztviselőit elmozdították s internálták.

Szegeden már ma éjszakára várják a szerbek bevonulását. A szomszéd Szőregtet már megszállották. A temesvár—budapesti és az arad—szegedi vonatot megállították, a katonáktól a fegyvereket elvették.

A román csapatok megszállták több erdélyi határmenti községet.

Bélbor, Tölgyes, Békás, Csikszentmárton községeket 80—100 főből álló román előőrszapatok szállották meg. A leszereléskor csapataink részéről hátrahagyott nagymennyiségű hadianyagot, fegyvert, gépfegyvert Romániába szálltattak. Az oláh katonák azt mondják, hogy erdélyi testvéreik felszabadítására jönnek.

Marosvásárhely kiürítését, miután a város a demarkációs vonalba esik, a hatóságok megkötötték. A 62. volt közös gyalogezredet és a 22. honvédgyalogezredet Maroszentannára helyezték át.

Bácssóból jelentik, hogy a románoknak Bereckbe való bevonulásánál a fészolgabírótila ostroma megszállás ellen, mire a román parancsnok kijelentette, hogy nem ment el a városra, hanem csak arról akar meggyőződni, vajon jötte-e az utak, mert rövidesen francia csapatok jönnek Erdélybe.

Megtörtént a délszláv nép mozgósítása Olaszország ellen.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Laibachból jelentik: A nemzeti rada nemzetvédelmi osztálya elrendelte a volt népfelkelők és a sorkatonaság 1899–1895-ig való évfolyamának azonnal való mozgósítását Olaszország ellen. Az erről szóló parancs így végződik:

— A délszláv nép boldog jövőjéről és a szláv, horvát és szerb állam minden polgárának legszentebb kötelességéről van most szó.

Helyzetkép Ukrániából.

Osztrák-magyar, német katonaság kivonulása.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) A Lengyel Távirati Ügynökség a következő jelentést kapta Ukrania helyzetéről:

— A volt osztrák-magyar csapatok rendetlenül vonulnak vissza Ukrániából Kelet-Galicia irányában. Utközben fosztogatnak és felgyújtják a községeket.

— A német csapatok lassu rendben húzódnak vissza kelet felé.

— Az antant csapatok elfoglalták Odesszát, Sebestopolt, a románok megszállták Podolát. A bevonuló antant csapatokat mindenütt rokonszenvvel fogadják.

Az entente megállapította az előzetes béke feltételeit.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Párisból nyert értesülések szerint az entente konferenciája befejeződött. Az előzetes béke feltételeit elfogadták. A konferencia november végén újra összeül, hogy a béketárgyalásokat előkészítse.

A cseh szociálisták döntő állásfoglalása a mozgósítás ellen.

Enyhül a cseh és szerb kérdés.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) A külpolitikai helyzetre vonatkozólag jól informált helyről közlik a következőket:

— A cseh szociálistáknak a mozgósítás ellen való állásfoglalása igen fontos momentum. Ez bizonyára jó benyomást kellett a magyar közvéleményben is, mert reményt nyújtott arra, hogy a jelenlegi ellenségeskedések, feszültség után jobb szom-

szédi viszony jön létre. Mindinkább megerősödik az a vélemény, hogy az entent és a cseh-szlovák állam között nincs előzetes megegyezés és szinte bizonyosra vehető, hogy a végleges döntés majd csak a békekonferencián fog bekövetkezni.

A szerb kérdés is enyhül, mert úgy látszik, a szerb parancsnokság most már hajlandó a fegyverszüneti megállapodáshoz való alkalmazkodásra.

Frankfurt kiürítése és átadása.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Frankfurtból jelentik: A város kiürítése folyamatban van. Az átadásra vonatkozólag megkezdődtek az előzetes tárgyalások. A katonatanács a város megszállása után fel fog oszlan, a munkástanács azonban megmarad, illetőleg újalakul.

A szerbek bevonultak Aradra.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Dél előtt 11 órakor egy főhadnagy parancsnoksága alatt 20 főből álló szerb csapat érkezett Ujaradra és megszállta az Arad és Ujarad között épült összekötő hidat. Később hatszáz szerb katona érkezett Aradra és bevonult az aradi várba.

Gyors békekonferenciát követelnek a franciák.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Genfi jelentés szerint Romain Rolland a Le Populaire-ben lendületes felhívást közölt Wilsonhoz, amelyben azt mondja, hogy az elnöknek azonnal konferenciát kell összehívni valamennyi a háboruban részt vett államok között, amelyen neki kell elnökölni, semmilyen más államférfinak nincs meg az ehhez szükséges tekintélye. Holnap talán már késő lenne. A népeket a hosszas habozás borzalmas anarchia, vagy a legvéresebb reakció karjaiba hajtáná.

A földmivelésügyi miniszter távirata a szepesmegyei földosztásról.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Buza Barna földmivelésügyi miniszter a következő táviratot küldte a szepesmegyei népbiztosságnak:

Kérem közzétenni, hogy úgy a Hohenlohe herceg, mint a kincstári birtokok mezőgazdasági és állattenyésztésre alkalmas részei rövid időn belül olcsó árban a földmivelő nép között felosztatik.

A népbiztosság szombaton közétette a táviratot, amely megnyugtató hatással volt a népre.

Kunfi miniszter a széninségről.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Kunfi Zsigmond népjóléti miniszter a széninségről a következőket mondta:

— A fenyegető széninség most már enyhült. A kormányhoz olyan jelentések érkeztek, amelyek arra engednek következtetni, hogy rövid időn belül elegendő szénünk lesz.

— Csehországon keresztül már kaptunk szenet, a tárgyalások, amelyeket a szén átengedése ügyében folytattunk, eredménnyel jártak. Németországgal is sikeresen tárgyaltunk és már érkeztek is német szénszállmányok.

Husz német buvárhajó átadása megtörtént.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: Tyrwhitt ellentengernagy ma hajnalban Harvichtól három kilométerre zászlós hajóján átvette az első husz német tengeralattjárót. A buvárhajókat saját személyzetükkel tovább küldték Harvichba.

Amerikai katonák Fiumében.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Fiuméből jelentik: Tegnap itt kétezer amerikai katona szállott partra.

A francia csapatok bevonultak Metzbe.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Párisi szikratáviró jelenti, hogy francia csapatok 19-én délután fél kettőkor Metzbe bevonultak.

Nem lesz cseh mozgósítás.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az Abend mai száma egy prágai táviratot közöl, mely szerint a szociálisták és a kormány között a mozgósítás kérdésében kitört a viszály, amelyben a szociálisták tudvalevőleg a mozgósítás ellen tiltakoztak, a szociálisták győzelmével végződött. A cseh hadügyminiszter ma nyilatkozatot adott ki, amely szerint a kormány nem szándékozik mozgósítani.

Olaszország belpolitikai helyzetéről nincs hír.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Baseli táviratok szerint Olaszországban a cenzurát kiterjesztették. Az Avanti néhány nap óta nem érkezik meg. Olaszország belpolitikai helyzetéről semmit sem lehet tudni. Egy római újság szerint Torinóban általános sztrájk van.

Bjelik Imre püspök nem kémkedett a cseheknek.

Az „Uj Nagyváradi“ tegnapi számában Bjelik Imre tábori püspökről az a bizonyára tévedésen alapuló hír jelent meg, hogy a csehek megbízásából kémkedett.

Szükségesnek tartjuk megemlíteni — mert egy hazafias érzelmű, magyar főpapról van szó — hogy Bjelik Imre püspök egész működése kifogástalan volt, mindig magyar és hazafias szellemben cselekedett.

Valószínűleg egy másik Bjelik Imréről van szó, mert amint illetékes helyen velünk közölték, a püspököknek Csacán nincsen lakása, hanem *Rózsahegyen* van. Bjelik Imre két titkárja közül az egyik dr. Moser Sándor esztergomi egyházmegyei lelkész, aki csak magyarul és németül tud. Bjelik püspök legutóbb *ez év szeptember végén három napig* tartózkodott Nagyváradon és innen a harctérre ment vissza.

A püspök jelenleg Bécsben tartózkodik és amint a közlekedési viszonyok megengedik, azonnal Nagyváradra jön. Ez a legjobb bizonyíték, mert aki a cseheknek kémkedett, az most van olyan óvatos, hogy Prágába megy.

Amint Bjelik megérkezik, azonnal tisztázódní fog a kémkedési ügy és bebizonyítást nyer, hogy legfeljebb két egyforma embert tévesztett össze az „Uj Nagyváradi“ tudósítója.

Százezreket loptak el egy nagyváradai kereskedőtől.

Breier Adolf nagyváradai kereskedő néhány nappal ezelőtt Debrecenbe költözött. Magával vitte egész vagyonát, minden készpénzét és százezreket érő ékszereit. Debrecenben az Arany János-utcában vett lakást és mindjárt be is költözött.

Tegnap reggel, mikor felébredt, megdöbbenve vette észre, hogy a hálószoba szekrénye fel van fészítve és a fekete táská hiányzik belőle. Ebben a fekete táskában volt egy darab 1000 koronás, 6 db. 100, 4 db. 50 és 40 db. 20 koronás bankjegy és rengeteg drágaköves ékszer több százezer korona értékben. Eltűnt továbbá B. A. monogramos télikabátja is.

Breier Adolf nyomban feljelentést tett az ismeretlen tettes ellen, aki éjszaka, míg Breier nyugodtan aludt, átkulccsal felnyitotta a hálószoba ajtaját és finom vésővel felfeszítette a szekrényt. A debreceni rendőrség megindította a nyomozást és mert valószínűleg notórius gonosztevő követte el a betörést, aki Nagyváradi felé szökött, távirati uton megkereste a nagyváradai rendőrséget.

Bartha Béla főkapitányhelyettes Vass detektívet bízta meg a nyomozással.

* **Egy cseléd feljelentése.** I. L. Sándor utcai háztulajdonos ellen névtelen feljelentést tett a cselédje, amelyet a Nemzeti Tanácshoz küldött el. A levélben — megszólítása ez: Nemzeti Tanács ur! — elmondja a feljelentő, hogy I. L. mint segédszolgálatos a vasutnál teljesített szolgálatot és az alatt az idő alatt, amíg ott volt beosztva, renge-

teg holmit hordott haza. Zsákszámba szálította a fehérneműt, pokrócot, lámpát és egyebet. A lopott holmit éjszaka hordta el és értékesítette.

— Kérem a Nemzeti Tanács urat — írja a feljelentő, hogy I. L. ellen tessen házkutatást tartani, holnap délelőtt én is ott leszek és személyesen megmutatok mindent. I. L. háboru előtt és alatt is szegény ember volt, most pedig hirtelen nagyon gazdag lett.

A Nemzeti Tanács a feljelentést áttette a rendőrség bünygyi osztályához, ahol megindították a nyomozást.

Az antant felvilágosítása Magyarországra átalakulásáról

Bankemberek, református papok külföldre készülnek.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Budapestről jelentik: A köztársasági kormány mindent elkövet, hogy az antant közvéleményét Magyarország átalakulásáról mielőbb informálja. Ezt a célt szolgálja az a törekvés is, hogy Károlyi miniszterelnök, mielőbb lehetséges, elutazik Párisba. De nemcsak a kormány mozdul meg, hanem akcióba lépnek az ország pénzügyi és gazdasági tekintélyei is.

Napok óta bizalmas megbeszélések folynak arról, hogy azon bankemberek, kik a külfölddel, főleg Franciaországgal összeköttetésben állanak, utazzanak ki s világosítsák fel az antant gazdasági vezetőit Magyarország valódi helyzetéről.

Ugyiszintén a magyar református papok közül számosan, akik Angliában tanultak, felajánlották szolgálatukat a kormánynak és kijelentették, hogy kiutaznak Angliába és ottani barátaik támogatásával felvilágosítják az angol közvéleményt.

Hadifoglyaink hazaszállítása.

A még itt lévő olasz és szerb hadifoglyok elszállítása végett a hadügyminiszter rendeletére Nagyváradon gyűjtőtábor létesített. A hazájukba visszatérni akaró olasz és szerb hadifoglyok három napi élelemmel ellátva, a vármegyei hadifogoly ügyeleti tiszthez küldendők be. Ezek a negyedik honvédpótzászlóaljnál lesznek összegyűjtve és száz csoportokba hazaszállítva.

Az orosz hadifoglyok elszállítása a galíciai határokon és azon túl felmerült rendkívüli forgalmi akadályok, szállítás és élelmezési nehézségek miatt egyelőre lehetetlenné vált. Sokan már utrakeltek közülök, de emiatt visszatértek. Perminow, a Budapesten működő orosz hadifoglyokat gyámoltó orosz bizottság főnöke közölte, hogy az orosz hadifoglyok várják be nyugodtan munkahelyeiket a viszonyok jobbrafordulását.

A hadügyminiszter rendeletére véglegesen vagy idiglenesen itt maradó hadifoglyok a hadifogoly ügyeleti tiszt által igazolvánnyal látandók el és ilyen igazolvánnyal ellátott hadifoglyok, mint szabad munkások szegőd-

hetnek el ugyanolyan feltételek mellett, mint a polgári egyének. E bizonyítvány kiállítása végett tehát az itt maradó hadifoglyok saját érdekükben jelentkezzenek a hadifogoly ügyeleti tisztnél.

A székely köztársaság képviselői Svájcban.

Féktelen izgatások Erdélyben.

A székely köztársaság érdekében a Budapesten alakult székely nemzeti tanács minden lehetőet elkövet, hogy a külföldet informálja a székelyek helyzetéről. *Angol, francia és olasz nyelven röpiratokat készítenek, azonkívül bizottság alakul, amely Svájcba megy, hogy ott élőszóval ismertesse a székely nép jogait és igényeit.*

Erdélyben különben — a románokta vidékeken féktelen izgatást fejtenek ki a román agitátorok, aminek könnyen az lehet a következménye, hogy a magyar közigazgatási hatóságokat erőszakosan, véradózatok árán is el fogják mozdítani.

A székely nép jogainak tudatában nyugodtan várja a fejleményeket és hiteles információk alapján abban bíznak, hogy nem csak román, hanem francia csapatok is lesznek a magyar vidékek megszállói.

A polgárórség közleményei

A rendőrség folyamatban levő szervezése valószínűleg hamarosan felmenti a polgárórséget az alól, hogy az egész város területén állandó rendszeres szolgálatot teljesítsen, de ameddig kellő számú rendőrelégénység nem védi a város közbiztonságát, addig a polgárórségnek minden körülmények között helyt kell állania, a további szervezést folytatnia kell.

A parancsnokság felhívja a kerületeket és utcák vezetőit, hogy az ellenőrzést intenzívebben folytassák, a reinitenseket megbüntetés céljából a főparancsnokságnak minden alkalommal haladéktalanul adják át.

Felhívja egyuttal a főparancsnokság az érdekelt vezetőket, hogy a kiosztott töltények pontos számát állapítsák meg és arról sürgősen tegyenek jelentést.

Mivel az Ujvárosi szervezet még mindig rosszul, vagy egyáltalán nem funkcionál, szükségessé válik a parancsnokság újraszervezése. A jelenlegi kerületi parancsnokság mellé, aki nagy elfoglaltsága miatt a szolgálatot egyedül ellátni nem képes, dr. Ney Pált kéri fel a további szervezés keresztülvételére. Az ujjvárosi szervezet katonai vezetését a mai napon Völgyi Gábor hadnagy veszi át.

A polgárórség főparancsnoksága.

Weisz Menyhért Teleky-utcai lakos polgárőri szolgálatra nem jelentkezett. A polgárórség főparancsnoksága megidőztette és miután az orvosi vizsgálaton alkalmasnak találtatott, szolgálatra kötelezte. Miután Weisz Menyhért ezek után is reinitens magaviseletet tanusított, Ehrlich Imre, a kihágási bíróság vezetője 200 korona fű és 100 korona mellék pénzbüntetésre ítélte, azzal, hogy azonnal szolgálatba állani köteles. Ujjabb feljelentés esetén 2 hónapig terjedhető elzárásra bünteti a bíróság.

Lotharingiát 250.000 amerikai katonna szállja meg.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A harmadik amerikai hadsereget rendelték ki Lotharingia megszállására. A megszálló hadsereg létszáma kétszázötvenezer ember.

A német flottát internálták.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) A Reuter ügynökség hivatalosan jelenti, hogy a nagy flotta főparancsnoka találkozott a német flotta főegységeivel, amelyet ma délelőtt 9 óra 30 perckor internáltak.

Alku Bukovináról.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az erdélyi szociáldemokrácia egyik vezetőembere, aki a románok és a magyarok aradi tanácskozásán részt vett, közli, hogy a tárgyalás folyamán ott a krakói likvidáló bizottság képviselőjében lengyel-légióbéli tiszt jelent meg, aki nyomtatékosan kérte a román királyság képviselőit, hogy román királyságbeli csapatok szállják meg azonnal egész Galiciát és azt azután engedjék át Lengyelországnak. Ennek ellenében azután a lengyel kormány kész egész Bukovináról Románia javára lemondani. Románia képviselői ezt az ajánlatot azzal utasították vissza, hogy erre talán inkább a lengyel légió volna hivatva.

Klofác az entente közbelépéséről.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Prágából jelentik: Amidőn ma a prágai és smicnovi ipariskolák növendékei Klofácznak, a nemzeti védelem miniszterének felajánlották szolgálataikat a tót föld érdekében, Klofác megköszönte készségüket, de kijelentette, hogy tekintettel az entente idejekorán való közbelépésére, szerencsére nincs szükség arra, hogy nagy lelkesedéssel felajánlott segítségüket igénybe vegyék.

Milyen lesz az általános leszerelés?

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Az amerikai szenátus Wilsonnak az általános leszerelésről szóló javaslatát tárgyalta. Wilson azt akarja, hogy az európai államok haderejüket a háborúelőtti létszám negyedére száltsák le.

Az olaszok megszállták Cattarót.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Chiassából jelentik: Cattaró kikötőjét olasz hadihajók szállították meg.

Az olaszok Innsbruckban.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A hadügyi államhivatal jelentése szerint olasz csapatok megszállták Innsbruck városát. A külügyi államhivatal tiltakozott a megszállás ellen.

Clemenceau lesz a békekonferencia elnöke.

Budapest, nov. 21. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik, hogy Clemenceaut akarják a békekonferencia elnökévé kinevezni, egyes üléseket azonban, így elsősorban a megnyitó ülést, Wilson fogja vezetni.

Bécsben fehér gárdát szerveznek.

Budapest, november 21. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik, hogy arisztokrata konzervatív körök fehér gárda alakítását tervezik, amelynek célja a régi rendszer visszaállítása volna. E törekvésekről az államtanács már tudomást szerzett és azt az álláspontot foglalja el, hogy az Osztrák-Német

Köztársaság természetes fejlődésnek megvárása, bárholon jön, nem tűrhető és idejekorán elejét kell venni.

HÍREK

* **Püspöki konferencia.** Esztergomból táviratozzák: A hercegprímási palotában vette kezdetét az a püspök-kari tanácskozás, amelyen a magyarországi latin és görög szertartású római katolikus püspök kar precízizozni fogja a hercegprímás minapi nyilatkozatából már ismert azt az álláspontját, hogy az egyházi birtokok kezeléséről lemond. A tanácskozásra már tegnap több egyházfejedelem érkezett Esztergomba, köztük gróf Széchenyi Miklós nagyváradi megyéspüspök. A gör. kath. román püspökök közül senki sem jelent meg. Szerdán délután automobilon érkezett dr. Lovász Márton vallás- és közoktatásügyi miniszter is, Persián Ádám kormánybiztos kíséretében. A miniszter személyesen fog tárgyalni a püspöki kar plénumával és lehetőleg maga állapodik meg a fontos kérdésekben a püspöki kar tagjaival.

* **Katholikus női egyesületek értekezlete.** A katolikus nővédi egyesületek, Urnők Mária Kongregációja, Iparosnők kongregációja, Urleányok kongregációja, Leányklub, Otáregyesület és Sajtóhőgybizottság és Tisztviselőnők Klubja tagjait szombaton, f. hó 23-án délután 4 órakor a Katolikus Kör választmányi termébe fontos ügyek megbeszélésére közös szervezkedés céljából tisztelettel meghívjuk. Tekintettel az igen fontos ügyre, kérjük feltétlen és pontos megjelenésüket.

* **Felhívás a nagyváradi nőkhöz.** A nagyváradi polgári radikális párt felhívja a nők közül azokat, akik progresszív gondolkodásuk következtében a radikális pártba belépni kívánnak, hogy vasárnap délután három órakor a városháza közgyűlési termébe tartandó nagygyűlésen jelenjenek meg.

* **A városi tisztviselők és alkalmazottak szövetsége.** A városi tisztviselők és alkalmazottak szövetségének alakuló gyűlése f. évi november hó 23-án szombaton délután 5 órakor lesz a városháza közgyűlési termében. Erre a gyűlésre meghívjuk az összes városi alkalmazottakat, azzal a figyelemztetéssel, hogy a megalakulás után nyomban titkos szavazás útján megtartandó tisztviselők választásában csak a tagokul beiratkozottak vehetnek részt.

Tárgyak: 1. Megnyitás. 2. Beszámoló az eddigi szervezkedésről. 3. A szövetség megalakulásának célja. 4. Az alakulás ki mondása. 5. Az alapszabálytervezet le tárgyalása. 6. A tisztviselők titkos szavazás útján megválasztása. 7. Zárszó. Nagyvárad, 1918. november 21. Rimler Károly polgármester. Dr. Thury László titkos fő- ügyész. Dr. Pácz Sándor főlevéltárnok. Az előkészítők: Dr. Istvánffy István árvaszéki elnök. Várady István igazgató tanító. Dr. Dajka Endre rendőrkapitány. Dr. Döszpöly Dezső árvaszéki üllő. Kucserik János tb. számvevő. Kakas István tb. aljegyző.

* **A választójogi javaslat a minisztertanács előtt.** Budapestről telefonon jelentik: Battyhányi Tivadar belügyminiszter már elkészítette a választójogi javaslatot és a minisztertanács mai ülésén terjeszti elő a nemzetgyűlés, törvényhatósági és községi választójogról szóló törvényjavaslatokat.

* **Apologia-kurzus** ma délután 4 órakor lesz megtartva a Hivatalos Pártfogói Tanfolyam előadása miatt.

* **A nagyváradi Radikális Párt** november 24-én, vasárnap délután 3 órakor a városháza közgyűlési termében nagygyűlést tart. A nagygyűlésen az országos Radikális Párt vezetői közül megjelennek Soltész Adolf, az országos iparegyesület igazgatója, Dötre László egyetemi tanár, dr. Polányi Károly és dr. Jakab László.

* **A biharmegyei és nagyváradi újságírók egyesülete** ma délután három órakor a városháza kis tanácstermében ülést tart.

* **Felhívás a főreáliskola róm. kath. tanulóihöz.** A főreáliskola igazgatósága hivatalosan felszólítja a főreáliskola róm. kath. tanulóit, hogy folyó hó 24-től, vasárnapól kezdve minden vasárnap és ünnepnap egy-egyed 8 órakor a Dujek iskolában gyűlekezzenek és testületileg menjenek a Szent László-plebánia tempomba, a 8 órai deák szentbeszéd és szentmisére. Az igazgatóság.

* **Ipartestületi közgyűlés.** Értesitem az ipartestület kötelékébe tartozó összes iparosokat, hogy testületünk rendkívüli közgyűlést hívó hó 24-én, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor tartjuk meg az ipartestület házában levő „Arany Sas” vendéglő nagy termében, melyen való megjelenésre az összes iparosokat tisztelettel meghívjuk. — Tárgy: 1. A háborúból hazajött iparosok támogatása ügyében határozathozatal. 2. Az ipartestületi jövedelmek fokozása és ezzel kapcsolatban az alapszabályok módosítása feletti határozat. Nagyvárad, 1918. nov. 21-én Czeglédi Jermiás elnök.

* **Értesítés.** Az ipartestület kebelében megalakult nadból vszatért iparosok szabadszervezetének tanácsa felhívja mindazon iparosokat, kik katonai szolgálatból hazakerkeztek és katonai szolgálatuk miatt műhelyüket zárva tartották, hogy a mennyibem gyors segélyre igényt tartanak, az ipartestület helyiségében működő kijelölt iparosoknál pénteken és szombaton mindenkor d. e. 10—12 ig és d. u. 3—5 óra között jelentkezzenek összeírás végett. Ha különös pama- szuk van, azt írásban adják át ugyanezt. Tisztelettel az ipartestület elnöksége.

* **Báthory László rendőrkapitány nyilatkozata Bodó százados ügyében.** A „Tiszántúl” folyó hó 19-iki számában megjelent Bodó Ferenc honvédszázados ügyében, a dr. Pogány Gyula ügyvéd által helyreigazító nyilatkozathoz becsatoltatott egy nyilatkozat, melyben a vonatbiztosító osztághoz beosztott katonák igazolják, hogy Bodó Ferenc honvédszázados az egyik katonai transzporttal jött lovak közül magának — hivatalos használatra visszatartott két pár lovat, egy kocsit, és lószerszámot — a nekem történt előzetes bejelentés után vitte el Biharra. — Miután ezen cikken réám történt hivatkozás, saját reputációm érdekében a közönség tájékoztatása végett közölnöm kell, hogy az érkezett katonai lovakra vonatkozólag a Nemzeti Tanácsnak folyó évi november 5-én a katonai ügyosztályhoz intézett felhívásában az az utasítás foglaltatott, hogy a lovakat vegyük át egy állatorvos alkalmazása mellett, becsültessük meg és azokat tartásra, addig is, míg a katonai parancsnokság a továbbiakra intézkedik, a városi gazdaközönségnek adjuk át. Ezen felhívást a katonai parancsnok is volt, szintén aláírta. A kiadott lovakról és kocsikról természetesen átvételi elismervényt adott a gazdaközönség és az átadott lovak pontos leírása és megbeszélése mellett jegyzőkönyvet írt fel, amely katonai lovértékesítő parancsnoksághoz további intézkedés végett beterjesztett. Bodó Ferenc honvédszázados nekem soha egy szóval sem jelezte azon szándékát, hogy az érkezett katonai lovak közül két párat és egy kocsit hivatalos használatra visszatartani akar, ő én velem ebben az ügyben sohasem tárgyaltam így valóban a nyilatkozat aláírt katonák azon állítása, hogy ők hallották volna, hogy Bodó Ferenc százados nekem a lovak visszatartását bejelentette. Amennyiben Bodó Ferenc honvédszázados a lovakat és kocsit a vagyonokból eltávolította, ezt csak a saját elhatározásából, saját felelősségére tette. — Ha a lovak visszatartását Bodó Ferenc honvédszázados velem közölte volna, akkor a katonai állomásparancsnokság utólagos jóváhagyását feltételezve, tőle minden körülmények között átvételi elismervényt követeltem volna. Tisztelettel *Báthory László*.

* **Felhívás a Biharvármegye területén működő iparvállalatokhoz.** Biharvármegye magyar és román nemzeti tanácsának együttes végrehajtó bizottsága, annak a tudatában, hogy az ipari termelés és az iparvállalatok üzemének egész terjedelemben való fenntartása jelen viszonyok között legelsőrangú közérdek — tisztia képet kíván nyerni a vármegye területén működő iparvállalatok helyzetéről. Ismerni kívánja továbbá azokat a feltételeket és módokat, amelyek mellett az iparüzemek fenntartása és esetleg teljesítésüknek növelése lehetséges — valamint tájékozódni kíván arról is, hogy az iparüzemek milyen termelvényeikkel lehetnének számításba vehetők a közszükséglet ellátásánál. Felkéri tehát a megye területén fennálló iparvállalatokat, miszerint egyenként, esetleg szakmák szerint, vagy helyileg csoportosítva — sziveskedjenek vonatkozó közléseiket a végrehajtó bizottság ezzel megbízott tagjához, dr. Stern Ödönhöz, Nagyvárad, Szaniszló-utca 23. telefon 15 46 írásban, vagy előszóval sürgősen eljuttatni. Amennyiben egyes érdekeltségek értekezlet formájában kívánnak a fentiekkel foglalkozni, úgy az időpont megállapítása végett sziveskedjenek ugyancsak nevezetthez fordulni, ki naponta 9 és 1 órák között rendelkezésre áll.

* **A kisiparosok szervezkedése.** Tegnap délután a nagyváradai kisiparosok gyűlést tartottak, amelyen Weisz Vilmos elnökölt. A gyűlésen erősen támadták a régi rendszert, amely teljesen elhanyagolta a kisiparosok érdekeit és elhatározták, hogy gyűlést tartanak, amelyen kimondják a szervezkedést.

* **A felmentések meghosszabbítása.** A kereskedetémügyi miniszter 40.243. eln. számú november 14-én kelt rendelete folytán értesítjük az érdekelteket, hogy a volt nonvédeimi miniszter ur 701.100—4 1918. szám alatt kelt távirati rendeletével a folyó évi október hó végén és november hónap lejáró határidős felmentések és bevárási engedélyek érvényét 1918. évi december hó 31-ig meghosszabbította. A megjelölt felmentési igazolványok és bevárási engedélyek ezen felül közzölt rendelet számára való hivatkozással megfelelően záradékolandók Nagyvárad, november 19. A Nagyváradit Kereskedelmi és Iparkamara: dr. Moskovits József, sk. elnök, dr. Oláh Béla sk. titkár.

* **Helyreigazítás.** Vettük a következő helyreigazító nyilatkozatot: Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Bérczi Imre honvédfőhadnagy ügyfelem megbízásából az 1914. évi 14 t. c. 20. § a alapján fekérem, hogy b. lapjának folyó évi november hó 15-iki számában megjelent 257 számú cikkre vonatkozólag a következő helyreigazító nyilatkozatot közlök: Ügyfelemmel minden törvényes rendelkezés mellőzésével a nagyváradit rendőrség Horváth rendőrkapitány, Dienes, Nagy István, Mrzics detektívok és egy 37 es százados házkutatást tartottak. Ügyfelemmel semmi néven revezendő olyan dolgot nem találtak, amely büvádi eljárás megindítására alapul szolgálna, ellenben megjelent másnap két detektív és elvitt ügyfelem lakásáról 7 pár cipőt, 1 darab gépsíjt-tercsét, amelyet ügyfelem néhai édes anyja, volt éle d. főszolgabíró hagyatékától kapott, 1 darab sáterlapot, amely ügyfelem tulajdona volt és mit még 1916 ban az orosz frontól hozott magával és 1 darab ugyancsak ügyfelem tulajdonát képező takarót, körülbelül 25 dkg. talpbőrt, 10 gombolyag lenből készült befőtt kötözésre való házcímert és 10 darab befőttes üveget. Mindezen tárgyakat Horváth rendőrkapitány előző napon tartott házkutatás alkalmával ügyfelem tulajdonának ismét el és másnap ügyfelem távollétében Mrzics detektív ügyfelem neijének tiltakozása dacára elvitt. Fogadja Szerkesztő Ur nagybecsülésem nyilvánítását. Nagyvárad, 1918. évi november hó 21-én. Tisztelettel: Dr. Pogány Gyula.

* **14 bérkocsistól megvonták az iparengedélyt.** Zilahy Antal rendőrkapitány feljelentés tett 14 bérkocsis ellen, akik évek óta nem teljesítetik fuvarát. Az iparügyosztály meg fogja vonni tőlük az iparengedélyt.

* **Halálozás.** Fuszek Gusztávné. szül. Roth Anra 56 éves korában tegnap elhunyt. Temetése ma, pénteken 3 órakor megy végbe a Biharvármegyei kórházból a rom. kath. egyház szertartása szerint.

* **Nemzetiségi szakelődök.** A kormány elhatározta, hogy a nemzetiségi miniszteriumban az egyes nemzetiségek érdekeinek közvetlen képviselőire szakelődői állásokat szervez, melyeket a legközelebbi napokban meghívás után fog beülni. Ezeknek a szakelődöknek kötelességük lesz a kormányt a nemzetiségek kívánságairól állandóan informálni és általában a kontaktust a kormány és a nemzetiségek között fenntartani. Az első ilyen szakelődöt a rutének küldték a kormány felhívására: Sz. Ripszky Aladárt, aki működését már meg is kezdte.

* **Csaló cseléd.** Szabó Rózi cseléd tegnap beállított Bux Miksa Várház utcai lakoshoz és Bozsik Lajos földbirtokos aláírásával ellátott cédulára 54 koronát vett fel. Bux később találkozott Bozsikkal, aki kijelentette, hogy Szabó Rózi már régen elment tőle. Kiderült, hogy hasonló cédulával többeket megkárosított. A nyomozás megindult.

Lapkihordó asszonyaink megbetegedése folytán kénytelenek voltunk t. előfizetőink egy részének a lapot postán küldeni; mindazoktól kik így a lapot elkésve vagy egyáltalán nem kapták meg szíves elnézést kérünk.

* **Orvosi hír.** Dr. Goldner Herman orvosi gyakorlatát megkezdte. Sal Ferenc-utca 6.

* **Temetés.** Tegnap délelőtt ment végbe nagy részvét mellett özv. Czimmer Károlyné temetése. A halottas háznál nagy számmal jelentek meg az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei. A temetést Sulyok István esperes végezte, aki nagyon megható gyászbeszédet tartott az elhunyt felett. A temetés végével a koszorúkkal borított diszes koporsót feltették a négyes fogatu üvegdisz halottaskocsira és az impozáns gyászmenet a Rulikovszky temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Tegnap délután helyezték örök nyugalomra Zách Mariskát. A temetési szertartást dr. Lestyán Endre plébános segédlettel végezte. A beszentelés után a diszes érckoporsót, mely a család koszorúival volt borítva, feltették a négyes fogatu üvegdisz halottaskocsira és a nagyszámú résztvevő közönség kíséretében az impozáns gyászmenet a Rulikovszky-temetőbe vonult, ahol az elhunyt a családi sírhelyen végső nyugalomra helyezték. — Mindkét diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradit temetkezési vállalata rendezte nagy pontossággal.

* **Felhívás a vas- és fémmel dolgozó iparosokhoz.** Felhívjuk a testületünk kötelekbe tartozó összes vas- és fémmel dolgozó iparosokat, kik a háborúból és katonai intézményektől felszabaduló anyagokra igényt tartanak, hogy igényüket, tekintettel arra, hogy ezen anyagok legközelebb felosztásra kerülnek, a Biharvármegyei és Nagyváradit Átmenetgazdasági R. T. nál Szilágyi Dezső-utca 6. szám alatt jelentsék be, illetve, az igénybejelentő lapokat töltsék ki. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

* **Könyvtármegnyitás.** A Szigligeti társaság Külvárosi Népkönyvtára (Vitéz utcai állami iskola) vasárnap megnyitja. Könyvet kaphat minden felnőtt. Hivatalos órák: vasárnap d. e. 11—12 ig, *Könyvtárgazgatóság*.

* **Adományok.** A polgárőrség kaszárnya-utcai különítménye céljaira a következők járultak adományaikkal: Grucz Mózes 50 K, Diósi Mihály 100 K és Keller Izidor 100 K-val. A parancsnokság.

* **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a szíves érdeklődőket, hogy az iparművészeti tanfolyamunkra beiratkozni minden vasárnap d. e. 9—12 ig lehet a Tisza Kálmán téri léánygimnáziumban. A tisztviselők gyermekei kedvezményben részesülnek. *Haller Amália* és *Peiser Stefánia* okl. rajztanárnők.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó eladó, esetleg bérbeadó.

Legújabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!

*** Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, kik **Völgyi István** testvérünk elhunytá alkalmával a temetésen résztvettek és ezáltal fájdalomukat enyhítették, ezúton mondunk hálás köszönetet. *Özv. Völgyi Istvánné neje, testvérei, sógorai és édesanyja.*

Nyíltér

ESKÜVŐ. Schön Böske és Morgenstern Zsigmond esküvője f. hó 24-én délután 3 órakor lesz.

Színház.

A színház műsora:

Péntek: Nebántsvirág.
Szombat este: Ocskay brigadéros.
Szombat délután: Hejehuja báró.
Vasárnap d. u.: Leányvásár.
Vasárnap este: Sárga liliom.

Nebántsvirág. Ma este a drága bájos Nebántsvirágot játssza újból a színház, Aggházy Melinda (Hitouche), Szigeti Jenő (Floridorja) és a többi szereplők az operett minden finomságát, báját és derűjét kihozzák.

Ocskay brigadéros. Szombat délután játsszák Herczeg Ferenc forró éleketű történelmi drámáját, amelyben a színház drámai együttese kiváló feladatok teljei és ésezei jut. Körössy Juci, Bihari Ákos, Tom, Gróf Laci, Szigeti játsszák a jelentősebb szerepeket. Szombat este a kedves és vidám Hejehuja báró megy.

Nordisk szenzáció az Apollóban. A közönség megszokta már, hogy az Apolló színház mindig új és új érdekességekkel vonja magára a közérdeklődést. Az igazgatóság legszebb sikerei közé sorozhatja most mégis azt az eredményt, amit mai műsorával ért el. A mostani rendkívüli nehéz számtási viszonyok mellett, a különböző zárlatok és korlátozások idején szerencsés kötelességet fogva sikerült az igazgatóságnak a Nordisk Comp egyik legújabb eseményeszerű filmjét közvetlen a kopenhágai gyárból megszereznie. A bolygó tánc című nagyhatású dráma ez, amelynek csillogó felvétele szeptemberben készült és e hónap első napjaiban került a világforgalomba. A bolygó tánc mélyen megható neoromantikus történet, melynek vezető szerepeit a Nordisk legkitűnőbb művészei játsszák. A pompás film ma kerül előadásra.

Utazás a Marsba. Az idei filmszezon egyik legragyogóbb alkotása az a film, melyet az Uránia és a Vigadó mozgószínház mai új műsora fénypontjaként mutat be. Az igazgatóság a közönség köréből ismétellen kifejezésre jutott kívánságának tett eleget, amikor a nagystílusú filmracionálisan műsorára

tűzte. A film: **Utazás a Marsba** nagyszerű látványosság és művészi szempontból épp úgy, mint technikai tekintetben a legérdekesebb produkció. A program többi száma is rendkívül érdekes.

URÁNIA mozgó- színház	MA Utazás a Marsba Este 7 órai kezdettel.
------------------------------------	--

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

GÉPMUNKÁS

felvétetik

a Szent László-nyomdában.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálog kölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Szállítási vállalat

TÜZIFA, SZÉN, BOR, BUTOR
ÉS MINDENYMŰ MÁS EGYÉB
APOLLÓ TŐZSDE.

RÁKÓCZI-ÚT 22. SZÁM.
TELEFONSZÁM: 11-41.

Gyári telefon: **34**

SZIVES TUDOMÁSUL!

Gyári telefon: **34**

1914 év kezdete óta kincstár részére berendezett üzememben a katonai munka megszűnt. Szállodai és magánruhák gőzmosását, gőzvasalását (kalanderezését) tiszta szappanporral már végzem, egyben gallér és kézelő tisztítására szükséges átalakítás folyamatosan van, rövidesen elkészül. Amennyiben a harctérről elsőrendű szakembereim visszaérkeztek, festés és vegytisztítást raktáromon levő elsőrendű anyaggal szakszerűen és gyorsan végezhetem. Katonai ruhák, szövetek átfestését, csipkefüggönyök tisztítását stb. elsőrendű kivitelben.

GYÁR

FELVÉTELI ÜZLETEK:

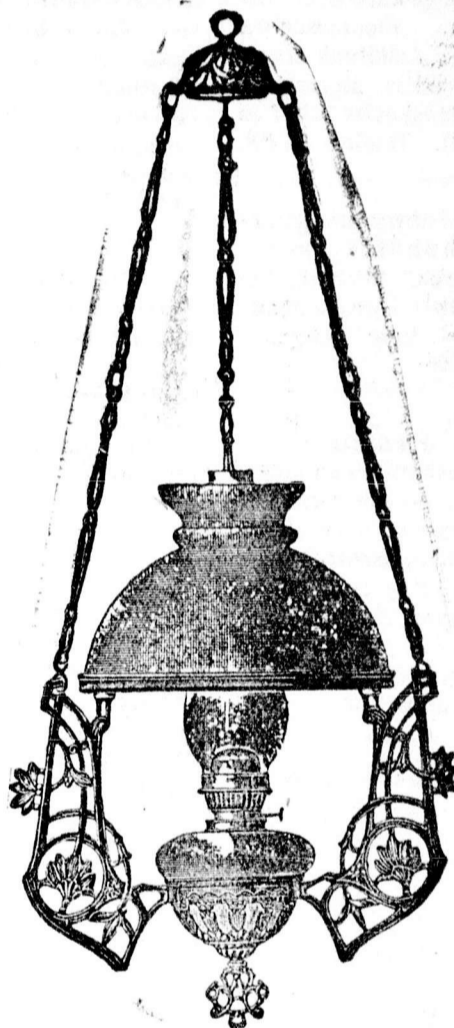
állomás felett. Rákóczi-út 7. Telefon 14-69.
TELEFON: **34.** Szent László-tér (Dei'Ortó mellett)

HALTENBERGER
kelmefestő és vegytisztító-
gyáros, **NAGYVÁRAD.**

APOLLÓ mozgó- színház	MA Bolygó tánc Előadások kezdete hétköznap 5, szombat, vasár- és ünnepnap délután 3 órakor.
------------------------------------	--

VIGADÓ mozgó- színház	MA Utazás a Marsba Este 7 órai kezdettel.
------------------------------------	--

HETI ÁRJEGYZÉK:

Teáskészlet színes tálcával	40.-
Kávékészlet	40.-
Feketeárvás készlet színes tálcával	40.-
Mosdókészlet finom majolika sz. felsz.	80.-
Főző lábasok tűzálló	6.-
Főző fazék tűzálló	5, 6, 7, 8, 9, 10.-
Fűtőtestkészlet finom aranyozással felsz.	40.-
Függőlámpa csigás felszerelve	60.-
Falitűkör színes aranyozással	40.-
Ebédőkészlet sz. aranyozással 6 szem. 800.-	
Ebédőkészlet színes finom minátval 100	
részes, teáskészlettel együtt	500.-

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk legnagyobb választékban.

Képeretezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben.

Árak viszonteladóknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

2 jó családból való
Egy fűszeres tanulóknak
Fizetéssel felvétetik a
Népszövetségi „Hangya”
főosztályában Rákóczi-ut 2.

Portörliők
és padlótörliők darabja
6 korona 50 fillér. —
Flegedüs János, Rákóczi-
ut 1. szám.

Téli karalábét
és olasz-káposztát na-
gyobb mennyiségben
házhoz szállítunk maxi-
malis árban. Megrendel-
hető Moskovits Adolf és
Fiamál. Telefon 15-08.

**Mófi, leány és gyer-
mekkabátok,** blousok
kötények, keztyűk, ha-
risnyák legolesóbban:
Cziller Imre nagyáru-
házában.

Pemete
és hársfamezscukorka el-
hárítja a köhögést és
rekedtséget, hurutot, ki-
váló hangtiszítót, oldó
hatású. Egy csomag ára
1 korona. Kapható Né-
meth Pál Aranykereszt
gyógyszertárában, a vá-
rosháza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmu-
laszt tyukszemet, bőr-
keményedést és szemöl-
csöket. Ára 2 kor. Kapha-
tó Farkas István
„Apolló” drogeriájában
Nagyvárad, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Ruhaszövetek,
selymek, bársonyok,
szőrmeujdonságok, sző-
nyeg és fehérneműek
legolesóbban Cziller Imre
nagyáruházában.

Keresünk
azonnali belépésre egy
irodaszolgát, egy éjjeli
őrt, kettő kenőmunkást
és éjjeli munkára laka-
tost. Moskovits Mór.

Egy borotva valódi
solingeni ezüstacél
12 kor.

Egy nagy tartós szobaseprű erős fanyéllal 7-50 K.
Piaci árskák 7 K-tól feljebb minden árban kaphatók.

Ruhafesték
feltétlen jó minőség csomagja 50 fillér.
kipróbált finomabb minőség 70 fillér.
Viszonteladóknek 100 csomag vételnél
60 százalék engedmény. Kapható
a „BÉKA”-boltban, Zöldfa-utcán.

Takarítónők
200 kor. fizetéssel, lakás,
fűtés, világítással, eset-
leg bejárásra is felvétet-
nek a Parkszállóban.

Portásfiuknak
14—16 éves csinos, jó-
modoru fiukat 200 kor.
havikereset és ruházatra
fogad a Parkszálló.

Ne dobja ki pénzét
a ruhákért, mert a ki-
tűnően bevált ruhafesték-
kel régi ruhadarabjait
olcsó pénzért házilag
ítfestheti. Egy levél ára
70 fillér. Németh Pál
Aranykereszt gyógyszer-
tárában, a városháza
mellett.

Poloskairtó
Neksin biztos, kipróbált,
megbízható poloskák ir-
tására. Kis üveg 4 K,
középvég 8 K, nagy
üveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogeriájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Tavaszi
szepiők, májfoltok, bőr-
vörösség, kiütés, mi-
tresszerek ellen biztos az
IPO-krem. Ára 5 kor.
és szappan Víóra át-
mosó ára 6 korona. Kapha-
tó Farkas István Apolló
drogeriájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2.
sz. házban (Szent László
téren) koresma, vendéglő
és bodegának kiválóan
alkalmas üzlethelyiség
hosszabb időre. Bővebb
lelvilágosítás a Polgári
Fakerekpénztár r.t. nagy-
váradai cégnél nyerhető

Spanyolnátha
járványoknál betegszo-
bákban *lenyó (boro-
vicska) szobailat* ki-
tűnő dezinficiáló perme-
tező szer kapható Farkas
István Apolló drogeriá-
jában.

HIRDETMÉNY!

Tudomására hozom Nagyvárad város és
Biharmegye közönségének, hogy a Városi
Kávéházamat eladtam és a visszamaradt

kávéházi italokat nagybani áron
bocsájtom a t. fogyasztóközönség rendelke-
zésére azon megjegyzéssel, hogy a borokból
10 üvegnél kevesebb nem kapható. Hely-
beli megrendelőimnek üvegenként 10 fillér
küldőndij ellenében kiváságára már házhoz
is szállítom.

Kérem azonnali szives megrendelésüket,
mert nagyon sajnálnám, ha a későbbi jelent-
kezőket már nem volna módomban kiszolgálni.

HERCZ IMRE
Rákóczi-ut 12. (Apolló-palota.)
Telefon 4-38. Telefon 4-38.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉK:

FEHÉR BOROK: Palugyai Leányka 12-50,
Palugyai Rizling 12-50, Palugyai Chateau
12-50, Domány Rizling 12-50, Domány
Magyarádi 12-50, Domány Zöldszilvany
12-50, Hg. Windisch-Graetz 12-50. Beret-
vás: Ezerjő 13-50, Beretvás Zamatós
13-50 kor.

TOKAJI BOROK: Aszu 0-5 l. 25, Szamo-
rodni 0-5 l. 12-50, Szamorodni 0-2-5 l. 7 K.

VÖRÖS BOROK: Bordeaux Beretvás 0-7 l.
13-50, Chateau Windischgraetz 0-7 l. 13-50,
Chateau Palugyai 0-7 l. 13-50, Egri Vörös
Tokaji Bortermelő rt. 0-7 l. 13-50 kor.

KÜLFÖLDI BOROK: Malaga 0-7 l. 38-00,
Sherry 0-7 l. 38 kor.

PEZSGŐK: Törley, Dietzl, Palugyai, Tran-
silvan, Goldeck, üvegenként 30 kor.

LIKÖRÖK: Triple Sec, Sherry Brandi,
Cordiol Medok, Curasso, Allasch, Külön-
féle francia likörök, Gyomorerősítők, li-
terenként 58 korona.

Az árak üvegcserevel, vagy üvegenként
2 korona betéttel értendők.

Kicsinybeni eladásra, fölerakatom JANO-
VICS IGNÁCZ bodega üzletében Rákóczi-
ut városi kávéházzal szemben, a fent
jelzett árak mellett beszerezhetők.

A Sajtó hölgybizottság
könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor
törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezetékszerelő, bronz-
műves, bádigos, laka-
tos, műszerész és gal-
vanizáló. Irógép-, ke-
rékpár-, grammofon-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:
Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.
Ipartelep:
Szent János-u. 22. Telefon 532

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelősséggel

a Középiskolai
Előkészítő
Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam
hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szépírás) szeptember
15-től kezdve a DONÁT-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon
NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram
és egyéb izzólámpák a legolesóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.
Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok
nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.
A telep telefonja 514. Főszerelő telefonja 55.